

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻ ՃԷ

Ալլահըն քիլիսէսի: — Գաթօլիք ուսուլի: — Պիր
օլալ: — Սիմէմլիքէ Թէնամիլի ԼՊՃԷ: — Իսթիս-
տա ինժիպանը բունանի: — Յովհաննէս Պընեան: —
Մըսթը: — Քէնտի իշխան խազինէ երդուն, վէ Ալլան
իշխան գէնէկին օլմայան: — Կիլիկիա ինժիպանը: —
Գանտըրմատան պիր մէրմուս: — Փօլիմիզա հապա-
տիսի: — Ջարըն ֆիսմարը:

ԱԼԼԱՆՆԸ ՔԻԼԻՍԵՍԻ

ԱԼԼԱՆՆԸ քիլիսէսի, մուխալիֆ
քիլիկիալարա գարըն քէնամիլի գու-
լանարագ, օրսա, փօճա, եանի կէտհ
պիր, կէտհ օպիր թարաֆա կիտէն
կէմի կիպի հարէքէթ էտէր, ֆիլիսէ
չօգ տէֆա կէրի կէրի կիտէյօր կի-
պի կէօրիւնիւր իսէ տէ, օնուն էն
պէօյիւք, եանի տիւնեայր Քրիստոսա
կէթիլմէքիլի տաիմիւրէվգաթ իլէրի
կիտէր:

ԳՍԹՈԼԻՔ ՈՒՍՈՒԼԻ

Իսփանեա գրալարընտան պիրի-
նին փափաղը պիր տէֆա, գրալըն
փափաղա իթաաթ էթմէյէ մէճալուր
օլտուղունու օնա աննաթմագ իշխան,
« Մէնին Ալլահըն էթմին իշխանէ գարըն
տաիսի այաղըմին ալթընտա տըր » տէ-
միչ, « Մէնին Ալլահըն » տէմէքլէ, Գա-
թօլիք այնընճա գուտտաթ շէրիֆտէ
Ալլահ օլմուշ զանն օլունան էրմէք
աննալըրը. « Գարըն այաղըմին ալթըն-
տա տըր » սէօղիւ տաիսի իթիլաթ վա-
թիթաթ իլէ գրալըն գարընընն փա-
փաղա թապի օլմաթըն պէյան էտէր:
Գաթօլիք տիլիսիլն իքի պէօյիւք
սիլահլարը իշթէ պունլար տըր:

ՊԻՐ ՍԻԻԱԼ

Եագընլարտա Ամէրիգանըն շէհր-
լէրնտէն պիրինտէ վագի օլան քի-
լիսէլէր մէճլիսինտէ, պիր քիլիսէ
հագընտա, « Պիր թարաֆտան չօ-
պանը օլմաթըլլտան, պիր թարաֆ-
տան տաիսի գալղաճը ազալարը օլ-
տուղունտան էօյիւմ տէրէճէսինտէ
պուլունույօր » տէնիլտի:

Թուրքիտա տաիսի պու հալէ կի-
րիթաթ օլմուշ քիլիսէլէր վաթ մը:

ՍԻԹԵՄԼԻՐԷ ԹԷՋԱՄՄԻԻԼ ԷԹՄԷՔ

Սէնի պիր արը սօգարսա, հէման
գօլանըն իւղէրինէ մի կիտէրին:

Պէօյլէ էթտիլին հալտէ պիրլէր իլէ
արըլար սէնին իւղէրինէ երկրիւրէ
էթմէքլէ մի:

Պունուն կիպի տաիսի պիրիսինտէն
սիթէմ իշթիլալին հալտէ, սօգադ-
լարտա չալ էթմէյէ կիտիպ, պու-
նունլա էօճիւմիւ ալըրմ գանն էթ-
մէ, իլլա սիւքիլէթ էթ: Պիլէ օլան
սիթէմէլէր իւղէրինէ աղ սէօղ էթմէք
սօգըլլուր տըր:

ԻՍԳՕՉԻՍՏԱ ԻՆԹԻՊՏԱՆԸ ԲՈՒՆԱՆԻ

Կէշէն գրչ իսգօչիտա վուգու
պուլան ինթիպահը բունանի հագ-
դընտա Էտինպօրօ տարէքիւնու-
նունուն մէշուր իլմի իլահի խօճաթը
միսթըր Ջարթըր, իսգօչիտա զաղէ-
թալարընն պիրինտէ պէրլէճհը ա-
թի եաղար:

« Ալթըն այ էթլէլ պիրիսի պիլէ, պու
սուս վէ բահաթ շէհրիլիլ իքի էճնէ-
պի ետի իլէ պիր տիլնէթ թէէսիլտէն
պաշտան պաշա թահրիք օլունաճադ
տէմիշ օլալըտը, շիւպհէսիլ ինան-
մաղըրդ: Քէզալիք, պիր շէհատէթ-
նամէլէրի օլմայարագ էճնէպի տի-
յարտան արամըլա կէլէն իքի վաիլին
հուգուրունտա, քիլիսէ իտարէսի ու-
սուլինէ վէ սաիլ խսուսլարտա օ-
լան ֆարըլար տէֆ օլաճադ տէմիշ
օլալըտը, պու տաիսի պիլէ միւմ-
քիւնիւր կէօրիւնէճէյիտի: Եաթօտ,
իտարէ ուսուլինէ պիրպիրլէրնտէն
ֆարըլ պիլմիւրէ քիլիսէլէրին վա-
իլլէրի, ումումի իպատէթլէրտէ, իք
փօթթու ուղագ պիր եէրտէն կէլմիշ
օլան իքի էճնէպիլէ վէրիլ քէնաթիլէր
իքինն փօթթու թուլմաղա բաղի
օլաճադար տէնմիշ օլալըտը, պունա
տաիսի քիմիլանապիլիլ իտի: Ֆաղաթ
պունլարըն այնիսի օլտու: Հէր սը-
նրֆտան վէ հէր իւլթպէտէն, էրքէք
վէ գաղըն, ալիւմ վէ ճահիլ պիլլէր-
ճէ քիմնէլէրին ինճիլ իւղէրինէ միս-
թըր Մուսիլին ալղընտան չըգան սա-
տէ տէրսլէրի տիլնէմէյէ արղու իլէ
գօշտուգլարըն կէօրտիւք, Պիրպիր-
լէրնտէն ֆարըլ քիլիսէ իտարէսի
ուսուլինտէն օլան նիլէ վաիլլէրին

տաիսի, իպատէթ մէճլիսլէրի իսթամ
պուլտուգտան սօնդրա, եալընըդ
Քրիստոսա խըղմէթ էթմէք էֆրեա-
րը իլէ պէրլէյիլ, արղու էտէնլէր
իլէ բունանի մատալէր իւղէրինէ
կէօրիւրէլէրինի տաիսի կէօրտիւք:
Պու ինթիպահ զէմանընտա թէվպէյէ
կէլէնլէրին իշխանէ պէօյիւք մէսնէա
սահիպի միւթէպէր քիմնէլէր տաիսի
վարըտը: Պիլլէրճէ քիմնէլէր պու
վէճհ իլէ ինճիլ տիլնէլէր: Եիւզ-
լէրճէ քիմնէլէր տաիսի կէրլէլլիլ օլ
իպատէթ մէճլիսլէրնտէ գապուլ
էթմիշ օլտուգլարըն շիմաի սէօղ-
լէրի վէ թալը ու հարէքէթլէրի իլէ
թագրիլ վէ թաաթիդ էտէյօրլար:
Պու շէյլէրին քեաթիքէսի տաէմլէրին
թահրիք օլունմաթ իլէ տէյիլ, ան-
ճադ ինճիլն էսքի հաղիգաթընըն
սաֆի վէ միւլէսաթի վաղը վաթիլմաթը
իլէ իճրա օլունտու »:

ՅՈՎՋԱՆՆԷՍ ՊՐՆԵԱՆ

Յովհաննէս Պընեան թէնէքէճի օլ-
լու իտի, վէ 1628տէ ինկիլթէրրա-
նըն Պէտֆօրա քէօյիւնէ եաղըն սօղ-
տու: Պապապընն սէնաաթընա կիր-
տի իսէ տէ, պիր աղ վագրթ էօմ-
րիւնիւ հօլարտալըգտա կէլիլտի:
Ինկիլթէրրանըն ինթիլալը զէմանըն-
տա Պընեան պիրլինն Գարլ նամ գը-
րալա գարը փարլամէնթ օրտուսուն-
տա տաքէր օլտու, վէ պէօյլէ էօ-
լիւմ թէհիլքէսինտէ պուլունմաթը
օնուն թէվպէյէ կէլմէսինէ սէպէպ
օլտու: Ասքէրիլքտէն չըգարգտան
սօնդրա Վաթիլիլ էտիճի տէնիլէն
ֆրթէսթմանթ Քրիսթիյանլարա վա-
րըպ, հէմ սէնաաթընը իլլէր, հէմ տա-
իսի փաղար կիւնլէրի վաղ վէրիլ իտի:
Պէշ սէնէ գաաթար պու եօլտա տէ-
վամ էտիլ, չօգ ճէտարէթլէ չալըչ-
տը իսէ տէ, 1660տա խաաթիլէրի օ-
նու վաիլլիքտէն մէն էթմէյէ գա-
րար վէրաիլէր: Օլ տէվրին տէվլէթ
գանունու միւլնիպիննէ, ալէնէն վաղ
վէրմէք տէվլէթ թարաֆընտան թաա-
թիլ օլունմաթը բէմիլ քիլիսէ խաաթ-
մէլէրնտէն մատա պաշգաթընա մէմ-

նու խոր: Իմոտի, «Ինկիլթերրա քիլիսեմինն իսլամոթեթինէ կէլմէյիպ, քէնտի պաշնա տուա մէճլիսլէրի էտէր» տէյիւ Պընեանըն հազդընտա տախի թէյէքքի օլմուշ օլտուղունտան, 1660տա նոյեմբերին 12սինտէ Պընեան վաղ վէրալիի էսնատէ թուլթուլտու: Պիր տահա վաղ վէրմէմէք շարթը իւղրէ տէվլէթ օնու դոյ վէրմէք իսթէտի, լաքին Պընեան պու մուգավէլէյի գապուլ էթմէտիյի իչին օն իրի սէնէ հապտաա գալաը, վէ «Քրիսթիյանըն Եօլմուլուղու» նամ մէշուր քիթապընը պու մահպուսիյէթի էսնատընտա ետաղա: Պու քիթապ տիւնեանըն սայքի հէփ լիտանլարընա թէրճիւմէ օլունմուշ տուր: Պընեան 1672 տէ հապտաան չրգըպ, պաղի գալան էօմրիւնիւ Պէտֆօրտաա վաղ էտէրէք կէշիրտի, վէ նիհայէթ 1678տէ Լօնտալայա կիտիպ օրատա վէֆաթ էթտի:

Պուստան պիր գաշ հաֆթա էվլէլ Պէտֆօրտ տուգաար Պընեանըն տօղտուղու շէհիրտէ օնա թուճտան կիւղէլ պիր թաալիր ետփորտոր: Պու թաալիր Պընեանը վաղ հիյէթինտէ էլինտէ Բիթապը շէրիֆիէ այադտա տուրմուշ, մահպուսիյէթինն զէնճիրի տախի այաղընըն ալթընտա օլարագ կէօթէրլը: Թաալիրին գօնուլտուղու կիւն, Ինկիլթերրանըն էն միւթէպէր քիլիսեմինն օլան Վէսթմինսթէր քիլիսեմինն պաշ վաիդի, պիր վաղըթ թարտ վէ հապտա իլգա օլունմուշ օլան պու վաիդին շէրէֆինէ կիւղէլ պիր նուլթ իրատ էյլէտի:

ՄԸՍԸՐ

Մըսըրտա հուսուլէ կէլէն փամուղուն միգտարը 1860 տա 150,000 տէնը իտի: Լաքին Ամէրիգա մուհարէպէսի իւսթէ կէլալիյնտէ, Մըսըրտա փամուղուն ֆիաթը էօյլէ երւքսէլտի քի, պաշգա մահպուլար եթթիշտիրմէյի պէրթարաֆ էտիպ, հէր քէս պիւթիւն տիգգաթընը փամուղահաղըլթընա վէրտի: Իւշ սէնէ զարֆընտա, ետնի 1864 էտէք, փամուղուն մահպուլու սէնէտէ 450,000 տէնքէ վարիտ օլտու: Պու մահպուլու եթթիշտիրմէքտէն էօյլէ պէօյիւք թիճարէթ հաղը օլտու քի, քէօյիւլէրին չօղու պիրտէն պիրէ զէնկին օլտուղլարընը կէօրմէտէ տիվանէ կիպի օլտուլար: Պաղըլարը քէնտի գուարէթլէրինտէն զիյատէ եէնի էվլէր ետփամաղլա, պաշգալարը քէօլէլէր վէ խալայըղլար, սիւհա, թէգէիւնաթ վէ միւնէվէէրաթ սաթուն ալարագ աղըր պօրճ ալթընա տիւշ

տիւլէր: Ամէրիգա մահարէպէսի խիթամ պուլտուղտան սօնղրա, փամուղուն ֆիաթը պիրտէն էնտի: Քէօյիւլէր, փամուղ երինէ երւքսէլէճէք տէյիւ իւմիտ էտէրէք, կէրէք քէնտի կէշինմէլէրի վէ կէրէք թօիրագլարընըն զիրաթը իչին էմլաքլէրին ըհհինէ դօյուլա երւքսէք ֆիաղ իլէ փարա ալտըլար: Էհալիյէ գարգէն ագչէ վէրէնլէրին պաշլըճաար իըտիվ քէնտիտի իտի, վէ պօրճուլար պօրճարընըն վատէսինտէ էտա էտէմէտիլէր իտէ, իըտիվ հէփիսինն թօիրագլարընը զապթ էթտիքտէն մատա, իֆլսաա չրգանլարըն տախի միւլքլէրինն տուն փահա իլէ ալտը: վէ պու վէճ իլէ իըտիվին միւլքլէրի օլ տէրէճէ չօղալար քի, պաղըլարըն սէօղիւնէ նաղարէն, շիմտի Մըսըրտա զիրաթա միւնասիպ օլան արաղինն հէման ետըրը իըտիվին տիր: Սապրգա սէրպէսթ օլան քէօյիւլէր շիմտի իըտիվին ըհնչպէլէրի օլուպ օնուն էմրինէ պագարլար: Իըտիվ իտէ քէօյիւլէրին չալըմաար իլէ սէրվէթինն կիւն պէ կիւն արթըրմագտա տըր: Խաաիս օլմատըղընտան չօգ փարա սարֆ էտէր, ֆագաթ չօղու քէնտի զէվգի վէ հըրսը շանը իչին սարֆ էտէր: Իրի սէնէ գատար էվլէլ քէնտի օղուլարընըն տիւլիւնի հասէպի իլէ, սայքի 3,000,000 Ինկիլիլ լիրաար սարֆ էյլէտի:

Պու ճիւմէ իլէ էհալինն թէրպիլէսի իչին տախի չօգ զայրէթ էթմէքտէ տիր: Սօն օթուղ սէնէ զարֆընտա Մըսըրըն աաի մէրթէպ շալիրտլէրինն աաէտի 3,000 տէն 90,000 է պալիղ օլմուշտուր: Խըտիւ հաղըթլէրի մէյհէպ խուսուսունտա սէրպէսթ էֆքեարա զահիպ տիր:

Շախսէն ույանըք վէ ագիլ օլտուղունտան, մէմալիքինն թէրագգիսինէ պաիս օլաճագ հէր թիւրլիւ էճնէպի իալահաթը գապուլ էթմէյէ հաղըր տըր: Սէօյլէնտիլինէ կէօրէ վէլի ահաը ֆէք տիրայէթլի օլմալըպ, մէմալիքէ փէտէրի գատար ֆաիտէլի օլուր տէյիւ մէմալ օլունմաղ, ֆագաթ իքինճի օղլու Մէհմէտ, ագըլ, իշկիւզարըղք վէ հըրսը շան ճիհէթիլէ թըպղը ֆէտէրինէ պէնղէր:

Աւետարեք իչին:

ԲԷՆՏԻ ԻՉԻՆ ԽԱՉԻՆԵ ԵԸՂԱՆ ՎԷ ՍԼԼԱՉ ԻՉԻՆ ԶԷՆԿԻՆ ՕԼՄԱՅԱՆ (Ղուկ- Իթ. 19—21)

Բիւլայթէ նաղարէն վաղթ իլէ պիր փատիշանըն էն սատըգ խատէմէլէրինտէն պի-

րի աղըր խատթալըգտան եաթըպ էօլիւմ տէօլէյինտէ պուլունտուղու էսնատէ, փատիշան պիպղաթ օնուն զիյարէթինէ կէլըր, վէ օնուն խաթըրըն խօշ էթմէք իչինն օնա, «Հէր նէ իսթէրսէն պէնտէն տիլէ, սանա վէրմէյէ հաղըրմ» տէտիքտէ, խաթա օնտան պիր սաաթլըգ էօմիւր, եա կիւնահարընըն աֆվ օլունմատընը տիլէր: Լաքին փատիշան օնա, «Միւլքիւնտիւլ շէյ տիլէտին. պէն սանա նէ ալիր տաղիգէ էօմիւր պախշ, նէ տէ կիւնահարընըն պիրի. նի սանա աֆվ էտէպիլիրմ» տէր:

Օլ վաղըթ խաթա գուլ տէրունտէն աշ շէքիպ, «Ես փատիշան, սանա պու գատար վաղըթ սատըգանէ չալըտըղըմ կիւպի Ալահա խըզմէթ էթմիւլ օլտայըղմ, Ալահա պանա հէփ կիւնահարընըն աֆվ էթտիքտէն պաշգա, էպէտի հայաթ տախի պախշ էտէր իտի» տէյիւ ֆիլան իլէ ճէվապ վէրմիւլ տիր:

Հէր քիւմ պու տիւնեատա թէն իչին չալըղպ, ճանընըն խէլաար իչին գայտսըղ օլուրտա, սօն սաաթընտա պէօյլէ ֆիլան էտէճէք տիր:

Հալէպ

Աւետարեք իչին:

ԿԻԼԻԿԻԱ ԻԹԹԻՀԱՏԸ

Կիլիկիա իթթիհատընըն սէքիլինճի սէնէվի մէճլիսի, 12 չօպան վէ 14 մուրախխաա, ետնի 26 աղատան խաարէթ օլարագ, ալաֆրանկա մայիս 4 թարիլպէ Ատրեամանտա քիւշաա օլունուպ, մահը մէզպուրուն 9 ունտա խիթամ պուլտու:

Իթթիհատ միւղաքէրէյէ ալտըղը խուսուլարըն ճիւմէսինտէ ալէսսէվիյէ ֆէրահլըգ վէ իթթիֆագ վէ իշթիյագ տէրուն իլէ մէմուլ պիր հիյէթտէ միւլահէտէ օլունտու: Մէքըրիւր խուսուլարտան պիր գաշը զիրտէ պէյան գըլընըր:

1. Մէճլիս ումուլի պիր իթթիհատ թէշքիլ էտիպ էթմէմէք մատտէսիւի միւլիւմ պիր մատտէ կիպի թահթը միւղաքէրէյէ սլըպ, խալը միւղապահատէն սօնղրա, էօյլէ պիր իթթիհատ հուսուլէ կէթիր մէնին էլէմ իտիլինն թաատիգ էյլէտի, վէ իթթիհատը ումուլինն թէտարիքին կէօրալըմէք էմէլի իլէ էքսէրիյէթաղ իլէ պէշ աղատան խաարէթ պիր գօմիսիօն թէշքիլ էտիպ, գօմիսիօնը մէզպուրուն վաղիքի վէ ումուրունուն հուսուլունու միւլէյլին պիր թալիւմաթ մէրգուման աղալարըն եէտինէ թէսլիւմ էյլէտի: Աւետարեքին 50 նուլթրօսունտա իլան օլունմուշ օլան պու թալիւմաթտան Կիլիկիա իթթիհատընըն ումուլի իթթիհատ հագգընտա օլան Էֆքեարը սանալըլըր, վէ իթթիհատը ումուլինն եաղընտա թէշքիլ օլունմատը հագգընտա մէճլիս թաարաֆըն-

տան սայ էտիւմիլ օլտուղու տախի մէճիւ-
սին միւլաքէրաթընտան րանա կէօրիւլիւր :

2. Վաթիթիլին մախսուսի եախօտ ու-
մումի օլմասը մէսէլէսինին կէրէք կիլիկիա
իթթիւլաւընն տախիւսինտէ պուլունան
պաղը մահալէրտէ , կէրէք սախի եէրէր-
տէ խալը գիւլ ու դալէ միւլիւլ օլմուշ օլ-
տուղու , մէճիւսին տիգգաթընը ճէլլ էյ-
լէտի : Մէսէլէսին նաղիք վէ միւլիւմ օլ-
մասընա նաղարէն , մէճիւս մէսէլէյի մախ-
սուս պիւր գօմիսիօնուս տիգգաթընա իհա-
լէ էթտի , գօմիսիօն տախի , կէրէք պու-
մէսէլէսին կէրէք օնուկա միւնասիպէթի
օլան սախի պաղը միւլիւմ մէսէլէլէրին
հալլ օլունմասը ումումի իթթիւլաւըն թէ-
տախիլէնէ պաղմադ իւզրէ թալին օլու-
նան գօմիսիօնա , եախօտ տահա զլյատէ ,
ասըլ ումումի իթթիւլաւա պրազըլըն
տէյիւ գարար վէրտի :

3. Բիլիւսէ ազալարընա Բիւստոս իշիւն
իլ կէօրտիւրմէք նէ վէճէլէ օլապիլիւր տէ-
յիւ միւլալէա օլունտու , վէ միւլալէա-
նըն նէթիճէսի չու օլտու քի , (ա) քիլիսէ-
նին չօպանը եախօտ վախի Բիւստոս ի-
շիւն դայրէթէլ օլմադտա իւրէթ օլմալը .
(բ) վախիլէրին վէրտիլի վազար ճէմա-
թըն հալը հազըրընտա կէօրիւլէն խու-
սուսլարա միւնասիպ թէրթիւլ օլունմուշ
օլմալը . (գ) քիլիսէ մէճիւսի տախի տախիւս
այըք վէ իշիւկար օլմալը : Պու պապտէ
տք . Չալմըրսըն իթթիւսալ էթմիլ օլտու-
ղու ալա ուսուլ տախի զիւր վէ թարիֆ
օլունտու : (Մէգքիւր ուսուլ նէ իտիլինի
Աւետարեթի օգուլանլարա թափսիլն պէ-
յան էթմին տէյիւ իշպու պէնտի եազան-
տան տիլէրիլ) :

4. Բիլիւսէլէրտէ շամմասլարըն ումուրու
տախիսինէ իտիլի մէսէլէսինէ կէլինճէ ,
պիւր գօմիսիօն մարիֆէթի իլէ մէգքիւր
տախիլէն հուտուտու կէօթէրիլտի , վէ
պուլունէլա սէրասլէր , պիւր քիլիսէնին չօ-
պանը եախօտ վախի կիւլի , իւզէրինէ էլ
գօնուլմուշ շամմասլարըն տախի օլմասընա
տիգգաթ վէ սայ օլունմալը տէյիւ խա-
սէթէն նասիւհաթ վէրիլտի :

5. Էրմէնի միլլէթիլին ինճիլի քեամի-
լէն վէ խալիսանէ գապուլէյլէմիսի իշիւն
նէ էթմէք կէրէք տիւր տէյիւ միւլաքէրէ
օլունտուգտա , սէյլէնտի քի , պու քէյ-
ֆիլէթ փրօթէսթանթլարըն ահվալը ըու-
հանիյէսինէ մէրպուլ տուր : փրօթէս-
թանթլար օնլարըն կէօթէրմէտիլի տիյա-
նէթ վէ ըուհանիյէթի կէօթէրտիլէրի , չօ-
պանլար վէ վախիլէր տախի քէնտի վաղ-
լարընտա լաղըմ կէլն էմէք վէ տիգգա-
թըն էսիլիլէմէտիլէրի հալտէ , չիւլէսիլ
պու պապտէ սէմէրէ կէօրիւլէճէք տիւր :

6. Սիւ վէ Գօզան օլուգ նամ մահալ-
լէրտէ պիւրէր քիլիսէ թէքքիլի , Սէլէրէքտէ
տախի պիւր չօպան թախսիլի թէքքիլի օ-

լունմուշ օլտուղունտան , պուլնլարըն իհա-
պը իգթիլալը մէճիւս թարաֆընտան
մախսուս գօմիսիօնլարա իհալէ օլունտու :

7. Իթթիւլաւըն կէլէճէք սէնէ մայիսին
իլք վազար էրթէսի կիւլիւ Բիլիւստէ թէ-
ճէմիւլէ էթմէսինէ գարար վէրիլտի :

Ս . Ա. Բ. Տ. Ա. Բ. Ե. Բ.

Պիւրէճիք , 25 մայիս 1874 :

Աւետարեթի իշիւն :

ՊԱՆՏՐԱՄԱՍԱՆ ՊԻՐ ՄԷԲԹՈՒՊ

Փուլ Նամ էրմէնի վարազանըն 905
նումէրօսուտա Պանտրամատան եաղըլմը
իւզապըլ պիւր մէքթուլ օգուտուգ : Մէք-
թուլու եազան սէյլէտիլէրինին սահիւ
իտիլինէ կիւլլէնէմէլ օլտուղունտան իւ-
զապըն գօմաղա ճէսարէթ էթմէմիլ տէ-
յիւ կէօրիւլիւր :

Միւլթէվէֆիա զէվճէմիլի էրմէնի գապ-
րիսթանընա կէօմիլէք պիլիւմ մայիւմաթը-
մըլ օլմադսըլըն թէքքիլի օլունմուշտու
թաղական ժողով տախի պու թէքքիլի
գապուլ էթմէմէլէ պիլզէ աղլն տալ-
րանմըլ օլտու , չիւլէքի էյէր գապուլ էթ-
միլ օլապըտը , չիւլէսիլ Պանտրամատ
էրմէնի գարնտալարըմըլըն հէման եարը-
սը գարըլ կէլէճէք իտի , Բուլար , փրօ-
թէսթանթլարըն փիլիպոսեան Մարտիրոս
էֆէնտիտին մէգարըլ իշիւն կիւլէլ պիւր
արաղի սաթուսն ալիլ օլտուղունտու , Չէր-
չեան Գրիգոր էֆէնտիլին տախի ճէնա-
ղէլի քէնտի պաղլէսինէ կէօմիլէք թէքքիլի
էթմիլ օլտուղունտու պիլմէտիլէրինտէն ,
Բուլարըն իշիւտէ միւլթէվէլ վէ սահի-
պի նուֆուս օլան ինկիլիլ գօնաօլտու հաղ-
րէթէրի Բուլ գապրիսթանընտա ճէնաղ-
լին տէֆնի իշիւն լաղըլը պիւր էյէր կէօ-
թէրիլմէսինի Բուլ միլլէթիլինէ թէքքիլի
էթմիլ իտի , Գօնաօլա հաղրէթէրիլին
պիլզէ սէյլէտիլինէ նաղարէն , էնէպիլ
փրօթէսթանթլ վէ Գաթօլիլ ճէնաղլէրի-
նի Բուլ մէգարըլլարընա կէօմիլէք միւ-
սատտէ օլունտուս տէյիւ Բուլ վաթթիլ-
լանէսի թարաֆընտան պուլնտան աղտէմ
հէպի Բուլ քիլիսէլէրինէ թէնալիլ օլուն-
մուշ տուր . պիլիւմ տախի պու թէտալիլ
իւզէրինէ դաղէթալարտա պաղը միւլթալէ-
ալար օգուտուշ օլտուղունտու խաթըմըլ
կէլիլ , Միւտիլ պէյ հաղրէթէրիլ , սան-
տըք էմինի Գաղիլէնեան Յովհաննէս էֆէն-
տի վէ Բուլարըն տէսիլթ վէքիլի փախա
փարասքէվի վէ մէճիւս ազալարընտան
Բիւրեալ քէֆէնտի իլէ պէրասլէր պիլիլ
թէսէլիլ էթմէք իշիւն ֆաղրիլանէմիլ
կէլիլէրինտէ , պիլ միւլթէվէֆիա զէվ-
ճէմիլին խասթալըլընտա էրմէնի գա-
պընլարըն եարտըմըլ , 200 գատար էր-
մէնի գարնտալարըմըլըն ճէնաղլէ ալալը-
նա կէլիլ օլտուղունտու , վէ Բուլ միլլէթի
թարաֆընտան օլան մէգքիւր թէքքիլի
ղիլըր էտիլ , ճիւլմէսի իշիւն թէքքիլի-
րիւլիլէլ պէյան էթմիլ , տէսիլթ վէ-
քիլի հաղրէթէրի տախի մէգքիւր թէքքիլի
ֆին Բուլ վաթթիլլանէսինին էմիլինէ
միւլթալըլ իտիլին պիլզէ իգար էթմիլ :

Իլթէ պիլիւմ պիլիլիլիլ պուլնլար տըր :

Իւզապըլ մէքթուլուն իսէ պու քէյֆի-
յէթի եալանա չըգարմադ իսթէմիսի չու
իքի սէպէպէ մէպին օլապիլիլ . չիւլէքի ,
էվլէլ , Բուլար ճէնաղլէմիլ քէնտի գապ-
րիսթանլարընա կէօմիլէք միւսատտէ էթ-
մէլէրի իլէ , միլլէթալըմըլ օլան էրմէ-
նիլէրին թէսաթալիւնիլ թաղալիլ էթմիլ
օլտուլար . պու իսէ միլլէթէ , եախօտ ,
տահա տօղրուտու , միլլէթ վաթթիլլանէ-
սինէ գիւլ տիւր . սանիլէն , մէգքիւր քէյ-
ֆիլիլիլ եալանա չըգարտըլըլ հալտէ ,
փրօթէսթանթլ վալիլէրինի տախի եալանճը
կէօթէրմիլ օլուր , վէ մէմուլ էտէր քի
փրօթէսթանթլըլա մալ օլանլար արթըլ
օնտան սօղըլուպ , փրօթէսթանթլ վալիլին
վաղընա կիլթէքտէն իսէ , սէօլիւ տօղրու
վէ ախաղըլ վաք օլան Պօղոս վախաղըն
իհրա էյլէտիլի այն ու առէթէրի կէօմիլէք
տէվալ էտէրլէր :

Էրմէնի գարնտալարըմըլըն իրառէթի
քէնտի էլլէրինտէ օլարապ , իսթէր քիլի-
սէտէ այնուատէթէր կէօմիլէք կիտիլէր ,
իսթէր մալէտիլիլէ կէլիլ ինճիլին սա-
տէ վէ աղըլ , թէսէլիլ վէ էօմիլ պալս
էտէն թալիլմաթըն տիլլէրլէր , վէ Բիւս-
տոս իլէ քէնտիլէրինէ իհասն օլունտան ա-
սայիլիլ ըուհանիլէ մալիլ օլուպ , թէվալ-
քեար վէ տիլտար վէ Բիւստոս սէվէն
ճանլար օլարապ . հէմ պու տիւնեալտա հէմ
ախրէթտէ սատտէթիլ օլուրլար :

Պօղոս վախաղ հաղըլընտա իսէ տէյէճէ-
յիլիլ հանճաղ չու իքի էյլտէն իւլարթիլ տիւր :

1. Կէրէք քէնտիլի , կէրէք արգատալ-
լար , փրօթէսթանթլար իլէ կէօրիւլէն
վէ ախաղիլիլ էտէնլէրէ հաթթա օնլարա
սէլամ վէրէն եախօտ օնլարտան սէլամ
ալանլարա պիլլէ Մաթթիւս վաթթիլի
կիւլի աթօրօք թէհտիտ էթմէքտէն
սարթը նաղար էթտիլէրի հալտէ , աղըլ-
լըլըլ էթմիլ օլուրլար : Պէյլէ միւնալլէ
էթմէք թէատտիլ տիւր . թէատտիլ իսէ հա-
ղիլթաթտան իրաղընմըլ օլմաղա նիւնէ ,
վէ եանըլըլըլտա պուլնլանլարա մախսուս
տուր : Եալիսանէ վէ թէհտիտի գալլ իլէ
փրօթէսթանթլ օլանլար քիլիսէլէ թէատ-
տի էթմէլէր , թէատտիլտէն տախի գօրգ-
մաղլար , չիւլէք օնլարը քէնտի իթիլգա-
լարընտա սալիլթ գըլմաղա , պաղըլարը-
նը տախի գաղանմաղա վէսիլէ , էքսէրիյա
թէատտիլիլ տիւր : Պանտրամա թաղական
մէճիւսի ըլիլի Յարիլ էֆէնտիլ թէատտի
ուսուլլինի չօպտան թաղալիլ էթմիլ տիւր :

2. Բաղալիլ Պօղոս վախաղ , իւզա-
պըլ մէքթուլուն սէօլիլէն նաղարէն ,
« Բանաղալ » նամ քիլիստտան սէնտէր
թէրճիլմէ էտիլ , փրօթէսթանթլըլա մէյ-
եալ օլանլարը կէրի տուրտուրմաղա նա-
ֆիլէ դայրէթ էթմէքտէն իսէ , վաղար
կիւլէրի քիլիսէ մէմալիլնտէն գօլայ վէ
աննաղըլըլ սէօլիլ իլէ Սլանըն քէլմը-
նա աճ վէ ուսուլմըլ օլանլարըն տօղրուպ
գանտըրան ինճիլի հաղիլթալ ճէմա-
թա վալ էթմէ նէ գատար խաղըլըլ օլուր :

Փախաղ հաղրէթէրի արղու էտէրտէ ,
փրօթէսթանթլըլըլ Լուսաւարչակալըլըլ-
տան այըրտ էտէն պաղըլմա մէսէլէլի իւ-
զէրինէ ալէնէն միւնատտէլէ էթմէլէ հա-
ղըլըլ :

Երէյ Ա . ՊՈՒՂՏԱՆԵԱՆ

Պանտրամա , օգոստ . 1/15, 1874 :

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՄԻ

Բուսի Օգոստոս 21, վե Ալաֆրանկա Սեպտ. 2, 1874

ԻՍԹԱՆԳՈԼ

Օգոստոս 10/22 թարիխէ, Տօրնա-պաղէն սարայը հիւմայունուհատ Զա-թը շահանէլէրինէ պիր գըղ էվլաա տօղմուշ տուր :

— Մալիյէ նաղըրը Եուսուֆ պէյէ միւշիւրիք փայտի վէրիւրի : Եուսուֆ պէյի թանրյանլարըն սեօղիւ-նէ նաղարէն, միւմաիլէյհին մէղքիւր ըիւթպէյէ քէմուլը մէրթէպէ լիյա-դաթը վար :

— Գըւ-ի նամ նէվիճաա թօփլար-տան իպարէթ պիր թապեա Մարմա-րա տէնիդինին աղլլիտա պուլունան թօփ գափու նամ մահալէ վաղ օլու-նաճաղ :

— Լէվանթ Հէրալտըն սեօղիւնէ նաղարէն, իսթանպօլտա տէնիդ գը-յըսընտա Գարաքէօյ քէօփրիւսին-տէն էսքի սարայա եաղըն Եալը քէօքըինէտէք ըրխտըմեափըլաճաղ : Մէղքիւր ըրխտըմ էքի գըսմ օլա-րադ, պիր գըսմը, եանի Գարաքէօյ-տէն Սիրքէճի իսքէլէսինէտէք, տէվ-լէթ թարաֆընտան, տիկէր գըսմը, եանի Սիրքէճի իսքէլէսինտէն Եալը քէօքըինէտէք, Բուսէլի տէմիր Եօ-լու գուլմընեաա թարաֆընտան եափըլաճաղ տըր :

— Սէօյլէնալիյինէ նաղարէն, իսթան-պօլտա պիր գուլտաղ պրադանլար գուլմիանեաա վար իտիյի եաղըն-տա հիւքիւմէթ թարաֆընտան տու-յուլմուշ տուր : Իչպու գուլմիանեա-նըն տաճէլէրի պիրէր սէմէլէ կիտիպ, եաղ մէվսիմինտէ սահիպլէրի քէօյ-տէ պուլունան պօշ էվլէրէ գուլտաղ պրադմաղտա իմիշլէր : Պուլնլարըն մէրաւը, եանիլըն թէլալը արաւըն-տա կէօթիւրմէսի գօլայ օլան էշեա-յը ալըրմաղ տըր :

— Օգոստոսուն 13/25ինտէ Պէշիք-թաշտա գաղաէնտթէլ գուհուր էտիպ, 50 պաղ գատար Օսմանլը խանէլէրի վէ տիւքընալար իհրադ օլունմուշ : Եանիլըն սարայը հիւմայունուհատ մաթ-պալմընըն իթթիսալինտէ իտի :

— Օգոստոսուն 10/22ինտէ Թա-րապեաա ինկիլի սարայընըն պաղ-չէսինտէ խաքէօյտէ մատամ նիւ-մանըն գըղլար մէթթէպինէ իանէ օլմաղ իւղըն, գըղ շայիրտանըն էլ էմէյինտէն իպարէթ օլան էշեա սա-թըլըն : Զօգ խայրիսահ քիմնէլէր պու սէրկիտէ հաղըր պուլունմուշլար, վէ տաթըլան էշեաաուն 140 լիրա գա-տար հատըլթ օլմուշ : Մատամ նիւ-

մանըն մէթթէպինին մաղսէտի, հէր միլլէթտէն օլան գըղ չօճուգլարա է-յի անա օլմաղ իչիւն լաղըմ օլան իւ-լում վէ ֆիւնուհու էօյրէթմէք տիր :

— Պիւթիւն մէմալիքտէ եէնի պիր թահրիր օլունմաառ տէվլէթ թարա-ֆընտան գարարկիր օլուպ, թէտա-րիքի տախի կէօթիւրմուշ տիր : Պու թահրիրտէ եէնի տօղան չօճուգլար-տան իթիպարէն էն իթիյար առէ-մէտէք էրքէք նուֆուսլարըն ճիւմ-լէսի եաղըլաճաղ : Հէր պիր վիլայէ-թէ պիր թահրիր մէմուրու իլէ պի-րի Միւսլիման տիկէրի Գըրիսթիյան օլարադ իքի քեաթիպ կէօնտէրիլէ-ճէք, վէ պուլնլար վիլայէթին էն պէօյիւք շէհրինտէ թահրիր իճրա էթաիքտէն սօնղրա, վիլայէթին քէօյ-լէրինի տախի օ նիլլէթէ մէպի պի-րէր պիրէր կէզէճէքլէր : Հէր էրքէ-յին իսմի, եալը վէ սէնաաթը գայտ օլունաճաղ, պէքեարլար իչիւն տա-խի այրը տէֆիթէր օլաճաղ : Պիր տէֆ-թէր տախի Թուրքիտաա սաքին օ-լան էճնէպի թէպաա իչիւն օլուպ, սապըգա տէվլէթը ալիյէ թէպաաա օլուպ, սօնղրա տիւվլէլը սաիրէ թէ-պալիլէթինէ կիլէնլէր տախի պու տէֆիթէր տախիլ օլաճաղլար :

— Բալու առաջնորդու Սարգիս վարգապեա օգոստոս 10/22տէ Իս-թանպօլտ վալ օլուպ Պապը ալիյէ կէօթիւրմըն լիւր, վէ անտէն Էրմէնի փաթըրիքիսանէսինէ կէօնտէրիլմիշ :

— Էտիրնէ դաղէթասընըն սեօղիւ-նէ նաղարէն, կէչէն վաղար էրթէսի կիւնիւ կիւմիւրճինա նամ գարիյէտէ գուհուր էտէն պիր եանիլընտա 120 էվ եանմըն : Եէվմը մէղքիւրտէ Եէ-նիճէտէ վաղի օլան եանիլընտա տա-խի չարլըտա տիւքընալարըն եարը-սը եանմըն : Պիր գալ կիւն էվլէլ Վիտինտէ տախի հարիգ գուհուր է-տիպ 20 գատար տիւքընալար եաղմըն :

— Պրուսա դաղէթասընըն վէրալիլ խաթէրէ նաղարէն, Եուսանտան ֆի-րար էթմիշլէր տէյիւ զանն օլունան 13 նէֆէր հայտուլար Պալըքէսէր ճիւլարընտա Եօլմուլարը սօյմաղտա օլտուգլարընտան, Պրուսա հիւքիւ-մէթի պուլնլարա գարըն զապթիլլէր վէ ապըրլէր կէօնտէրմիշ տիր :

— Բուսէլիտէ Սէրէլ շէհրինին ճի-վարլարընտա հայլանաթա պիր նէվ պուլալըդ իլլէթ տիւշիւր օլտուգլուն-տան, իլլէթին էթրաֆա սիրաթէթ էթմէմէսի իչիւն խաթալըրըն գու-հուր էթալիլի եէրլէր գօրաօն իչինէ ալընմըլլար :

— Լէվանթ Հէրալտըն պիր մուխ-

պիրինին ալաֆրանկա օգոստոս 7 թարիխէ ճիտտէտէն վէրալիլ խա-պէրէ նաղարէն, Հէճաղտա վէպա իլլէթի պաշլամըն տէյիւ թէվաթուր օլտուգլունտան, պու խապէրին թահ-գիգի իչիւն հիւքիւմէթ թարաֆըն-տան Մէքքէ վէ Լիթ նաման շէհր-լէրէ միւֆէթթիշլէր կէօնտէրիլի :

ԷՎՐՕՓԱ

Գարիսթլէր Իսիանիանըն շէմալ թարաֆընտա քիւշիւք պիր շէհրալ-մըլլար, պիր պաշգա շէհր տախի մուհասէրէ էթմիշլէր :

— Ալմանեանըն հարա կէմիլէրինտէն իքի կէմի Իսիանեա գըլըսընտա օլան Սանթանտէր շէհրինէ վալ օլմուշ :

— Բուսիա տէվլէթի շիմաիքի Իս-փանեա հիւքիւմէթինի գապուլ էթ-մէքլիլի ըտա էթմիշ :

— Հօնկընկտէն ալընան պիր թէ-լէկրաֆ խապէրինէ նաղարէն, Չին տէվլէթի ճափօն տէվլէթինէ սօն գարարընը պիւտիլիպ, ճափօն տէվ-լէթի 90 կիւն դարֆընտա տաքէրինի Թօրմօղա առապընտան շէքմէտիլի հալտէ, իլանը հարա էտէճէյինի պէ-յան էթմիշ, վէ պէլքի թէրիլի գա-պուլ օլունմաղ տէյիւ շիմաիտէն մու-հարէպէյէ պէօյիւք հաղըրլըգ կէօր-մէքտէ իմիշ :

ԶԱՐՇԸ ՖԻԱԹԱՐԸ

		Լիրա 100 դր.	
Փամուզ	օգ.	7 1/2	— 84 3/4
Եափաղ, Եաղանմըն » »		12 1/2	— 13 1/2
» » քիւրի » »		6 1/2	— 7 1/4
Թիֆթիք, Ենկիւրիւ		38	— 41
Ճէրի		13	— 20
Աֆիսն		520	— 550
Չէյմուլն եաղը		6	— 7
Շէքէր, Թօղ	գանթ.	227	— 230
» քէլլէ		250	— 255
Գանվէ	400 օգ.	4050	— 1320
Գալայ	գանթ.	680	— 685
Պիպէր		40 1/4	— 41
Չիվիտ		120	— 150
Սալմա	գանթ.	172	— 175
Չիլիք	սանտ.	210	— 215
Գուրչուն	գանթ.	140	— 145
Գարֆիցա, նումէր 15—48 վառէլ		91	— 92
Թէնէլէ	չիֆթ սանտ.	340	— 345
Ճամ	սանտ.	87	— 91
Տէմիր, Ինկիլդ, Եուլարլար, գանթ.		80	— 100
» » Թալիմա		125	— 130
Սիւրմալէթ	սանտ.	68	— 104
Եաղ, Սիպիր	օգ.	14	— 14 1/4
Բէթուլ (կաղ), Ալէրիգա սանտ.		53	— 55
Պուղտայ սէրթ, Բուսէլի քիլէ		34	— 38
Արփա		46	— 47

Ալէրիգա միսիօնէրլէրի շիրքէթի Թարաֆընտան Միւսլիմի դաղէթա ճ. Գ. Կրին

ԻՍԹԱՆԳՈԼ

ՄԱԹՊԱՍԻ ԱՐԱՄԵԱՆ Զազմագըլլար, Յակոբեան խան Նուս. 12.